

ABONAMENTUL:

Pe un an . . . 28— Cor.
Pe jumătate an 14—
Pe 3 luni . . . 7—
Pe o lună . . . 2-40

Pentru România și
străinătate:

Pe un an . . . 40— franci

Telefon
pentru oraș și interurban
Nr. 750.

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Zrinyi Nrul 1/a.

INSERTIUNILE
se primesc la admini-
strație.

Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 fl.

Manuscrisurile nu se î-
napoiază.

ROMÂNUL

„Intransigență și consecvență“

De: **Aurel C. Popovici**

„Urmărește-l în viață și anali-
zează-i toate afirmările dragostii
lui de neam. Ai să vezi nota
silită, impusă a acestor ati-
tudini voite“...

(Goga, Insemnări, p. 160.)

Cu cuvintele puse ca motto, d. Goga „caracterizează“ pe mai toți românii noștri culți. Ideia aceasta o are și d. Slavici și-a expus-o, mai de multe ori, cu vre-o 20, 10 ani în urmă. Numai că d. Slavici n'a pus chestia în această formă absurdă, și atât de ofensătoare, cum o pune d. Goga. Când zici că la fruntașii neamului tău „vezi nota silită“ a unor „atitudini voite (!)“ aceasta „concepție“ înseamnă că ei vor să apară naționali, dar nu sunt naționali, că ei își siluesc chiar conștiința morală ca să apară români, căci ei, în sufletul lor, sunt Unguri.

Dar „caracterizarea“ aceasta ti mai face și oameni de nimic — pentru că ne spune că fruntașii românilor sunt niște fățarnici, niște hipocriți, niște indivizi parveniți în fruntea românilor prin transacții de conștiință: niște tipuri de imorali cari nu sunt consecvenți cu sine și deci nu pot fi intransigenți față cu alții. Drept model al acestor români, cu mentalitate de Budapesta, d. Goga ne prezintă chiar pe d. deputat dr. Ștefan Pop (!) și, devalma pe toți românii noștri cărțurari, afară de Goga, Chendi, Tăslăuanu, Șcheopul, Bocu și nu mai știu cum îi chiamă... Aceștia au, după cum se și vede, toți mentalitate de București...

Dacă d. Goga ar fi fiul unei alte națiuni asuprite și ar fi scris aceste rânduri în altă țară, — acel articol era să fie ultimul său articol... Căci o fortună de indignare, în publicul cetitor, i-ar fi arătat imediat că nimenui nu-i este permis a insulta un neam întreg insultând, în acest mod, pe toți reprezentanții săi mai luminați.

D. Goga ne spune că gruparea „oțeliților“ a fost îndrumată (!) spre orientări culturale *superioare* (!) și cu deosebire a fost apropiată de normele (!) specifice ale unei culturi naționale (!) românești“ (p. 161). De aceea, d. Goga reprezintă: „îndrumarea spiritului public la noi spre aceasta matcă a .culturei naționale“ (p. 162)!...

Foarte bine. Dar aceasta dorință a fost exprimată la noi cel puțin de când a răsunat, pentru întâia oară, cântarea „Deșteaptă-te Române“ printre noi... D. Slavici a venit, în urmă, cu formula cunoscută, curat bucureșteană: „soarele culturai românești răsare la București“. Ceea ce nu era și nu este exact decât în parte. — *Pentru că nu numai lupta dar și cul-*

tura națională este, în prima linie, o chestie de credințe, de tărie sufletească, de caracter, și oricât ne-ar fi bucureștenii de dragi, cu calitățile bune pe cari le au, pe atât trebuie să le ferim pe ale noastre de defectele dela București. Apoi tocmai în credințe, în caractere bucureștenii înșiși recunosc, aproape unanim, că noi le suntem cu mult superiori. Iar d. Goga, care accentuează cu atâta mândrie ale sale: „cele mai avansate credințe“, n'ar fi scris aceasta frază ridicolă dacă ar ști măcar atât: că credințele, cu cât sunt mai „avansate“ cu atât sunt mai puțin naționale. „Cele mai avansate credințe“ sunt cele socialiste, ateiste, cosmopolite, materialiste, esperantiste deci cele anti-naționale! Religiunea, dragostea de neam și țară, de limbă, de obiceiurile pământului, de tradițiile istorice, de datinele locului, de proverbele poporului etc. sunt credințe „vechi și ruginite, „retrograde“ în ochii tuturor celor „avansați“ în sofisme și demagogia neroadă a epocii noastre. Chiar și în limba națională, trebuie să fi totdeauna mai mult conservator decât progresist, să cauți să cunoști și să iubesti „limba veche și înțeleaptă“, iar nu toate neologismele absurde pe cari nu le introduc decât gazetari și literați fără cultură națională, fără nici o cultură serioasă, fără nici o putere de judecată mai ageră. Prin urmare, credințele dtale „cele mai avansate“, ale Goga, sunt credințe cu desăvârșire anti-naționale, și de ai tipări încă o sută de volume ca cele două pe cari le-ai publicat!

În idei politice, filosofice, literare, artistice, bucureștenii sunt mai instruiți ca noi, nu însă și mai fericit orientați ca noi, d. e. politicianismul sfâșietor și adesea imoral dela București de care toată lumea se plânge aici? D. Goga.

Cine ar vrea să ne ferească cu filosofia materialistă care, în România, a fost și este propagată chiar după catedre universitare? D. Tăslăuanu și d. Goga. Rămân scriitorii Alecsandri, Eminescu, Delavrancea, Vlahuță, Coșbuc, Caragiale ș. a. Da, să-i iubim căutând a le cunoaște scrierile. Dar să nu uităm că chiar și în scrierile lor poetice, literare sunt pe ici-colea, idei cari nu numai că nu trebuiesc imitate, ci combătute. Nu mai vorbesc de scriitorii mai tineri și de talent și nici nu vroiu să mă gândesc măcar la plevușca, la plebea literaților și criticilor spanachenzi și lichenzi, cari propagă ideile cele mai neroade într'o limbă literară ridicolă. Mai rămân ziarele din România. Dar cine le condamnă mai mult decât bucureștenii?... Dar le cetim? Da, însă trebuie să știm ce putem admite să ne influențeze credințele și ideile, și ce nu. Exact așa-i și

cu revistele, cu toată literatura. Cel ce nu știe judeca chestiile de cultură, face de o mie de ori mai bine dacă citește cât de puține cărți și ziare, dar cât mai bune, recomandate de oameni cât mai înțelepți.

Prin urmare d. Goga are dreptate când zice să combatem cultura maghiară, când ne spune „să nu ne adormim cu vorbe (căci): *influența acestei culturi străine... e mai primejdioasă ca orice regim de teroare politică*“ (p. 175)... El își motivează această îndrumare în modul următor: „*din studiul limbei și literaturii maghiare, din teatrul dela Budapesta, tinerii noștri se aleg cu coruperea mentalității lor românești*“ (p. 175).

El e foarte categoric și ne spune:

„Orice om cuminte va recunoaște că *și cea mai neînsemnată apropiere de unguri pe orice teren deschide o mică porțiță prin care se furizează un duh străin în sufletul nostru; ...că numai completa izolare* ne poate salva patriotismul național atât de primejduit“ (p. 248).

D. Goga critică aspru pe cei ce cântă o arie din „János vitéz“ și zice că românii tresar nervos când cutare tânăr al nostru „cântă un cântec unguresc d. e. „*En vagyok a falu rossza egyedül*“ (p. 177).

Ceeace este adevărat. Iată dar că sunt de perfect acord cu d. Goga.

Dar eu deschid colecțiile „*Luceafărului*“ domnului Tăslăuanu, frunzăresc volumul de „*poezii*“ al d-lui Goga și găsesc că acest intransigent naționalist, care ne predică de atâtea ori morala austeră a consecvenței, rigorismul moral, ne îndrumă cultura noastră națională direct „spre matca culturai — maghiare“. *El ne traduce pe Petöfi, ne naționalizează cu Madách Imre, cu „Az Ember Tragédiája“ ș. a.... Ah, ah, ah! Apoi par'că tot „îndrumătorul naționalist“ spunea, ceeace citasem mai sus, că „și cea mai neînsemnată apropiere de Unguri pe orice teren?!!...“ Cum? Și acelaș Goga?... Cea mai mare din „nouiile valori morale?...“ Cântărețul „pătimirii noastre?...“ El ne „îndeamnă“ să citim pe Petöfi care fanatizase pe rebelii lui Kossuth, de cari și azi:*

Moșnegii toți fărămă lacrimi
Cu genele tremurătoare,
Aprinși feciorii strâng prăseaua
Cuțitului din cingătoare?...

(cum vor fi strângând și „oțeliții“ pumnii în — buzunare?..)

— Mă rog: *care este credința d-tale, mult laudat intelectual al nației mele?...*

Cine a îndrăznit până astăzi să aporie de, să ne împrietenească cu literatura maghiară? Numai naționaliști ca Moldovan Gergely... Dar traduceri lor nu aveau valoare căci ei erau cărpaci. A venit însă

da, ce merităm. După mine, acesta e principiul conducător către ideal și — către o soartă mai bună. Așa am ajuns la rezultate prin noi înșine.

În reuniune ne spunem noi doleanțele, dar de multe ori rămân numai umbre, cari iute dispar, ori și dacă află ecou, apoi foarte târziu. Învățătorii n'au numai datorința de a se cultiva numai ei pe ei, ceia ce se întâmplă în reuniuni, ci au datorința ca specialiști în materie, de a arăta și forurilor conducătoare, cari sunt impedimentele ce produc stagnarea în cele școlare, căci doar învățătorul mai bine cunoaște aluatul, ce i-se pune lui spre frământare, decât unul, carele nici n'a învățat, cum e un asemenea aluat.

În corporațiunile noastre bisericesti începând dela sinodul parohial până la congresul național se discută și afaceri școlare. În aceste corporațiuni învățătorul să n'aibe drept să spună păreri și să facă propuneri în ceia ce privește ridicarea școlii către treapta idealului? Este aceasta aspirațiune, „titlu” ori „rang”? La din contră, când învățătorimea lucră în direcțiunea, de a i-se da ce e al ei, adecă să fie pusă la locul, de unde să poată lucra tot mai mult pentru interesul neamului, — cred eu — că este o angajare cinstită, de a lua pe umerii săi o nouă sarcină.

Și aceasta tot în interesul comun binepriceput. E „titlu” și „rang” doar și aceia că învățătorul e membru în sinodul parohial?

Dacă e „titlu” ori „rang”, atunci eu sunt cel dintâi, care mă angajez să-l reducem pe învățător la minimalul de pretenziuni; dar dacă societatea recunoaște, că membrii corporațiunilor noastre bisericesti-școlare, nu au să fie „titluri” ori „ranguri”, ci fiecare un gregar ales cu condiția, ca să-și împlinească rolul cu sfințenie și să lucre în direcția, ce promovează interesele mari bisericesti-școlare, nu altcum de a purta și grija de ameliorarea sortii intelectuale, morale și materiale a celor ce le formează pe acestea, în înțeles spiritual; atunci nu cred să se aplece om de bună credință, care să tragă la îndoială principiul, că: societatea noastră are datorința de a lucra, ca corpul învățătoresc, ca specialist în ale școlii ce o conduce, să fie reprezentat în toate corporațiunile bisericesti-școlare prin înșiși membrii din corpul său.

Și aceasta bine priceput nu din râvna de „titluri” ori „ranguri”.

Să ne deschidem ochii!!

Nădab, 29 decembrie 1911.

Dimitrie Boariu,
învățător.

A apărut:

„ȘTII ROMÂNEȘTE?”

de Ion Gorun.

Acest volum, foarte folositor tuturor, costă 1 cor. 35 fil. La comanda dela 5 exemplare în sus se va socoti numai 1 cor. de exemplar; librăriilor se trimite și în comision. Cererile să se adreseze autorului, București, Calea Victoriei 107.

Litere - Arte - Științe

Din carnetul unui trubadur modern

DIN TĂCEREA ODĂII

I.

Un vis avut-am astă-noapte,
Un vis ciudat, hazliu, bizar:
Mi-se părea că stau de vorbă,
Fierbând un ceai în samovar,
Cu autorii prinși în horă
Din biblioteca mea iubită.
Din cărțile sortite 'n vrajuri
Ieseau și vorba-le rostită
În furtunate cascade
Sau glasuri fine, șuerate
Făceau să crezi, că am la mine
Locuitori dintr'o cetate.
Din fiecare cărțuție,
Din fiecare gros volum,
Ieseau cu toții, la poruncă,
De par'că stau să-i văd și-acum:
Și morți și vii, poezii tineri
În pas glumeț de operete,
Bărbați cu barba 'ncăruntită,
Imberbi sfătoși, femei cochete
Și trubaduri cu ochii 'n stele,
Surâs în colțul dulcii guri,
De toți — vă zic — venit-au astfel:
Sticleți, priveghitori, vulturi.
Păream Augustus, mecenatul,
Ce dă serate literare.
Satisfăcut plimbam privirca,
Dădeam din cap grațios, și-arare,
Când se îndârjeau prea mult la vorbă
Iubiții oaspeții mei buni,
Spuneam în sinea mea: „Îți place?
Ce te-a făcut ca să-i aduni?”

*

Acum te iau de braț, poștește,
Voiesc pe rând să-ți-i prezent:
Sunt mulți, nu-i vorbă, dar n'ai teamă:
Am turci și inzi din Orient,
Am din apus francezi cu grație
Și am germani, greoi și sprinteni,
Am norvegieni cu capu 'n stele
Și unguri am, cu bici și pinteți.
Am ruși cu inima de inger
Și alți, cu mâinile pe spadă
Aceștia sunt spanioli de sânge,
Și am trimiși și din Eladă,
Am italieni, lascivi și sombri,
De care vrei, din ori ce țară,
Îți torn în suflet dor de viață
Sau fiori din lumea sepulcrală.

II.

De vrei să râzi, să râzi cu hohot
Pe Creangă am să-ți dau de mână
De vrei să plângi, pe Leopardi
Ți-l dau, de lacrimi-i fântână.
Voiești ca inima să-ți plângă
De-a românilor tristă jale,
Privește, colo-i Eminescu
Ne vine tocmai bine 'n cale.
Dorești să cânti fără de grije
Având de-apururi cer albastru,
Nu vezi — Alexandri acolo,
Cu fruntea-i albă, de-alabastru?
Un singur semn să dai, amică,
Te introduc în lumea lor.
Sau vrei mai mult? Voiești, pe semne,
Să știi numirea tuturor?
E grea problema ce mi-ai dat-o,
Căci nu-mi ajunge-o săptămână,
Dar — vino — să 'ncercăm pe 'ncetul —
Apucă-mă domol de mână...
Privește-acolo stă în colțu-i,
Cu ochii severi, cu gând mahmur
Chiar Schopenhauer — filozoful,
Cu dispreț cată împrejur,
Colea e Goethe, „grand-seignor”-ul,
Privind cu ochii-i superior,
Se 'ntreabă încuduit, de sigur:
„Au ce-au cu mine, dumnealor?!”
Colea-i înflăcăratul Schiller,

Colea e Kleist, un biet copil
Cu inima-i însângerată,
Colea e Heine, timp de-april.
Voltaire surâde ca un cinic,
Lasciv și proclat satiric,
Mephisto brațele-i întinde
Râzând cu gura lui de drac.
N'ajunge nici pe sfert tămăia
Ce-o răspândește, grav, Pascal,
Și înzadar îi sare 'n slujbă
Chiar Chateaubriad, pe Bucephal.
Molière, cu brațe 'ncrucisate,
Cu păru-i leonin în vânt,
Surâde, taie 'n carne vie,
Citind din opera-i cu-avânt.
Cervantes stă cu Sancho Pansa
Râzând privesc la Rosinantă,
Iar Don Quijote, el își desmiardă
O Dulcinee, i-e amantă.
Privește ochii plini de jale
E durerosul Turghenjev,
Dincolo Gorki și cu Cehoff,
La masă trag un pui de chef,
Cu crucea-i Tolstoi se ridică,
Vorbește par'că-i patriarh,
Și Ibsen, Björnson secundează
Ca magi bătrâni pe un monarh.
Și vezi? acolo e Sophocle,
Aicea este Lamartine,
Puțin la dreapta Lessing, Lenau,
În urma lor Corneille, Racine,
Victor Hugo, Dumas, fiu, tatăl,
Verlaine, poetul decadent,
Augier, Flaubert, Vigny și-Uhland,
Cu mai puțin, mai mult talent.

III.

Românii stau mai la o parte,
Așa le e năravul, firea.
Vedeți cum Veniamin Costachi
Își corectează-acum psaltirea?
Iar Mihail Kogălniceanu
(E domnul cel cu ochelari)
Se pregătește să vorbească
În termeni fermi și lapidari.
Zărești pe diaconul Coresi?
Ochii-i cumiți atâtea spun!
Nu vezi pe Inocențiu Micu
Cu fața palidă, 'n surghiun?
Cârlova, Russu, Alexandrescu,
Boliac și bardul Murășian,
Asachi, Lazăr, Nicoleanu,
Eliad, Treboniu Laurian,
Bolintineanu, Odobescu
Și alții mulți în urma lor,
Îi vezi pe toți? Păstrează-i bine,
Căci morți sunt ei ce 'n veci nu mor.

*

Îi am pe toți, în bibliotecă,
Pe rând îi chem eu după plac,
Cu dânsii plâng și râd, sunt bolnav,
Sunt sănătos, bogat, sărac,
Mă bat cu ei pe câmp de luptă,
M'avânt sub cerul înstelat,
Mă înfrățesc cu vagabonzii,
Cu regi, cu câte un prelat,
Și râd, de sufletul meu cere
Un răs ce vecinic nu-mi dă pace
Și plâng când haina cea de doliu
Voiește sufletu-mi să 'mbrace.
Atât de bine se simțește
Intr'alte sfere, mai senine,
Un suflet, care cere 'ntr'una
Să aibă cui să i-se 'nchine,
Un suflet, care își cerșește
Un petec doară de lumină —
Pe astă lume pângărită
De uri sălbatice și tind.

Dumitru Rareș.

Conducerea campaniei electorale, organizarea partidului pe județe, informarea presei din țară și din străinătate, reprezentarea cauzei noastre în Parlament și afară de Parlament, — toate au arătat și au confirmat această solidaritate.

Ceeace s'a ivit la Arad, în coloanele „Tribunei“, mai întâi în chip mascat și șerpuitor, ca o lucrare în contra partidului național, pe urmă ca o campanie scandaloasă în contra comitetului central, și ceea ce se continuă, spre nemărginita noastră durere, în coloanele aceluiși ziar, nu este ecoul unui curent nou, nu este expresia unei organizații politice în partid sau în afară de el, ci a fost și este munca necurată a unor răzvrătiți. Dintre aceștia, pân' acum, cunoaștem numai trei persoane, pe d. dr. Nicolae Oncu, Roman Ciorogariu și răsfățatul nostru copilăș Octavian (Goga), cari pe față spun, că s'au lăpădat de ceilalți trei răzvrătiți, foștii inspiratori ai „Tribunei“: dd. Eugen Brote, I. Slavici și Vasile Mangra.

Așa dar nu poate fi vorba de o neînțelegere în partid sau în comitetul central, ci numai de răzvrătirea unor particulari. Iată adevărul curat asupra situației noastre interne.

Dar cu toate acestea, lumea românească vorbește de-o „împăcare“ și o dorește din toată inima. Cum credeți, părinte, că s'ar putea face împăcare?

Pacea e foarte ușoară. E chiar gata: răzvrătiții să-și vie în fire; să respecte organizația partidului; să țină la solidaritate și disciplină; să lupte cu noi alături și pacea e sfântă.

Dacă așa zișii „nemulțumiți“ au idei, propuneri, păreri serioase și dezinteresate, pe ori-care teren al vieții noastre publice, să le comunice forurilor competente și lumea va vedea, că dânșii vor fi apreciați și foarte bine primiți, precum au fost și în trecutul recent.

D-voastră, frații din România, cari aveți o viață politică bine precizată, în cadrele partidelor, veți admite, de sigur, îndreptățirea acestui fel de a judeca.

Cum s'ar putea, ca să fie cineva membru al partidului liberal și în același timp să lucreze la distrugerea organizației acelui partid; cum s'ar putea să se afișeze drept aderent sincer al partidului liberal și tot atunci să ducă o companie de ponegrire și de îndușmănire, până la decapitarea publică a conducătorilor partidului?

S'au nu vă mai aduceți aminte, că atunci, când unele elemente din partidul conservator n'au mai putut lucra împreună, s'au despărțit, pe față și bărbătește, formând un nou partid, cu programul și organizația sa proprie? S'au v'ați putea închipui, că partidul conservator-democrat, cu actuala sa organizație și activitate, ar fi putut rămânea în vechiul partid conservator?

Nu, domnule, la noi, Românii din Ardeal și Ungaria, nu e vorba nici de formarea unui nou partid și nu poate fi vorba nici de „împăcare“. La noi poate să fie vorba numai de revenire și de conlucrare sinceră, în sinul partidului național și sub conducerea comitetului său central.

Dar ideea „împăcării“ are și o latură comică: ea se aseamănă mult cu faimoasa „împăcare“, pe care ne-o propune contele Tisza, după ce prigonise și batjocurise partidul național, tratând pe conducătorii noștri, ca pe niște „agitatori“, iar pe arhierii noștri încercând a-i ademeni să iee dânșii conducerea partidului, sub protectoratul guvernului unguresc.

Ce s'ar fi ales de neamul nostru dacă pacea cu Tisza ar fi izbutit? Dacă arhierii s'ar fi lăsat ademeniți? Ocară și rușine, pe toată linia!

Mă întreb acum, ce rol vreau să joace în chestiunea pretinsei necesități a unei „împăcări“ cu ziarul „Tribuna“ cei trei răzvrătiți din fruntea ziarului: rolul contelui Tisza, ori rolul celor căzuți în mrejele lui?

Românii din Ardeal și Ungaria, cari țin mai presus de toate la steagul partidului național, pot avea numai dorința ca să domnească între noi iubirea frățască, pacea și solidaritatea, prin respectarea disciplinei de partid. Numai aceste condițiuni cuprind garanțiile pentru un viitor fericit al scumpei noastre națiuni.

— Dar dacă „Tribuna“ nu va reveni, ce credeți că va urma?

— Eu cred că va reveni. Și credința mea se întemeiază chiar pe afirmațiunea d-lor Oncu, Ciorogariu și Goga, că-și iubesc neamul din toată inima.

Fie însă ori cum va fi, noi trebuie să ne continuăm lucrarea națională după cerințele vremilor.

Istoria vieții noastre naționale, plină de dureri și înfrângeri, aproape totdeauna provocate de frații răzvrătiți, ne arată că în cele din urmă toate încercările de a ne dezbină au fost zădărnice și în momentele hotărâtoare națiunea a rămas solidară, aruncând dela sine intrigile.

Răsboiul italo-turc

De pe câmpul de luptă n'a sosit nimic nou. După telegramele semioficioaselor italiene situația e neschimbată.

Cel mai nou moment al crizei interne din Turcia este, că sultanul nu a primit demisia lui Said pașa, ci din nou l-a numit mare vizir. Said pașa își alege acum membrii pentru noul cabinet, din care vor face parte mai mulți membrii ai vechiului cabinet. O parte a presei atacă vehement pe Said pașa, iar o altă parte condamnă opoziția și spune, că disolvarea camerei e iminentă.

Situația în Tripolis.

Roma. — Agenția Stefani anunță: În Tripolis, Ainzara, Homs și Tadjura e liniște. Trupele de cavalerie cari au fost trimise să facă recunoașteri în Bir Selim, Bir Akaba și Bir Tabras au constatat, că dușmanul a părăsit localitățile aceștea.

*

Roma. — Este neadevărată știrea unui ziar vienez, că în lupta dela 18 dec. trupele turco-arabe au respins atacul italienilor și, că aceștia ar fi avut pierderi foarte mari.

Milano. — „Corriere dela Sera“ primește știrea, că în timpul cel mai apropiat guvernul italian va lansa un ordin pentru scoaterea monedelor turcești din Tripolis.

Criza turcească.

Constantinopol. — Sultanul a numit din nou pe Said pașa de mare vizir. Nessib effendi, cadiul din Egipt, a fost numit seik-ül-islam. Se crede că cei mai mulți miniștri își vor păstra portefeuliile avute.

Azi sultanul a primit în audiență pe mai mulți membrii ai înțelegerii liberale rugându-i să evite discordia și să lucreze cu toții în armonie.

*

Constantinopol. — Demisia cabinetului — Said este viu comentată din punctul de vedere al politicii interne și externe. Presa continuă o polemică vehementă.

Actul de demisiune al guvernului amintește evenimente recente din cameră, arată situația creată prin obstrucție și prin campania presei, care a slăbit poziția guvernului. Faptul acesta a făcut impresie rea atât în țară, cât și în străinătate, așa că guvernul s'a văzut nevoit să demisioneze.

Guvernul a lansat un manifest în care respinge afirmația, că guvernul ar fi dat o lovitură constituției.

Opoziția a publicat și ea un manifest, în care declară, că scopul principal al schimbării cabinetului, proiectată de guvern, era, să scape pentru totdeauna de sub punerea sub acuză pe ministrii fostului cabinet și să mențină puterea pe seama turcilor tineri.

În sfârșit manifestul atacă procedura lui Said pașa.

Turcii în Serbia-veche.

Cetinje. — Se svonește, că zilnic numeroase trupe turcești sunt trimise în nordul Serbiei vechi, dar mai cu seama în sandjacul Novi-Bazar. Ne fiind aci destule cazărmi, mânăstirile și școlile sârbești au fost prefăcute în cazărmi. La granița turco-montenegreană nici când n'a fost atâtă miliție turcească, ca acuma.

INFORMAȚIUNI

Arad, 2 ianuarie n. 1912

Mersul vremii

Institutul meteorologic anunță, vremea schimbătoare cu ridicare de temperatură și ploii pe alo-curea.

Roguostic telegrafic: Vreme schimbătoare, ploae în multe părți.

Temperatura la amiazi: 2—5 cels.

Bursa de cereale din Budapesta

(După 50 klgr.)

Grâu pe aprilie	Cor.	11'73
„ „ maiu	„	11'39
„ „ octomvrie	„	10'80
Secară pe aprilie	„	10'22
„ „ octomvrie	„	8'90
Cucuruz pe maiu	„	8'52
Cucuruz pe iulie	„	8'59
Ovăs pe aprilie	„	9'67
„ „ octomvrie	„	8'20

Noul nostru roman. *La 1 ianuarie 1912 vom începe să publicăm în foaia ziarului nostru vestitul roman al marelui scriitor rus Nicolae Gogol, „Suflete moarte“. Această măreață operă a literaturii universale ne dă o icoană vie din viața nobilimei ruse. Numele autorului lui Tarass Bulba e credem o garanță suficientă pentru ca orice cetitor al „Românului“ să se simtă îndemnat a urmări zilnic foaia noastră.*

Traducerea se va face — pentru prima dată în românește, și într-o frumoasă românească — de unul din tinerii noștri scriitori.

Artist român în America. În Carnegie-Hall din Newyork a dat zilele acestea un concert violinistul Ioan Proștean. Ziarele engleze scriu, că artistul are un puternic talent și că va avea un mare viitor.

O conferință a revizorilor noștri experți. Precum suntem informați scrie „Rev. Economică“, d. Parteniu Cosma prezidentul însoțirii noastre pătruns de convingerea că situația băncilor noastre în multe privințe trebuie făcută obiectul unor amănunțite discuții prin cei ce sunt chemați a le revizua administrația și afacerile, a convocat cu data de 28 crt. pe revizorii experți ai „Solidarității“ la o conferință, ce se va ținea marți în 9 ianuarie st. n. (ziua a treia de Crăciun) la orele 9 a. m., în localitățile institutului nostru „Albina“.

În această conferință se vor pune în discuție: Rezultatele obținute până acum prin revizuire. Acțiunea revizorilor experți întru îndreptarea activității băncilor noastre pe o cale mai corăspunzătoare. Chestiunea fuzionării băncilor, Chestiunea eventualei reorganizării a instituțiilor revizorilor-experti și alte eventuale chestiuni, ce se vor mai propune până la deschiderea conferinței.

Logodnă. D-șoara Tinuca Meciu (Tranis) și d. Alexandru Nossa, teol. abs. (Trostitia), logodiți.

Intre antropofagii din Australia. În luna lui iulie, anul trecut, patru învățați suedezi sub conducerea etnografului suedez Mjoebery au plecat să exploreze ținuturile necunoscute ale Australiei de vest. Expediția aceasta s'a reintors acuma în Suedia aducând de acolo multe experiențe etnografice și din științele naturale. Învățații aceștia au mai adus cu ei și niște colecțiuni admirabile din ținuturile eflotice. Însă dintre toate acestea cele mai interesante sunt obiectele, pe cari învățații suedezi le-au primit în dar dela prietini antropofagilor din ținutul Kimberley. Laurell scrie despre canibalii din Australia vestică următoarele:

În Australia toate sunt curioase, dar mai cu seamă oamenii sunt curioși, deoarece oamenii par ca și cum ar fi o rasă de tranziție de mult căutată între om și maimuță. Ei trăiesc în cultura omului din perioada de piatră, săgețile și azi le pregătesc din piatră, tocmai cum a făcut-o aceasta acum 4—5000 de ani omul alb. Iar uneltele de răsboiu le pregătesc nu numai din piatră ci și din sticlă. Dintr'o sticlă de whisky ei pot să cioplească câte

12 săgeți. Inteligența lor se arată și prin altceva. Astfel ei cunosc de pe urmele picioarelor pe membrii tribului lor. Negrii din Australia iubesc foarte mult carnea de animale. Fiecare trib știe cu siguranță, câte „sălbătăcii” trăiesc în ținutul lor. Între sălbătăcii ei consideră firește și furnicele, șerpii, copiii triburilor vecine. Toate acestea sunt considerate ca „delicatese”. Fie care trib grijește mult ca tribul să sporască. De aceea ei au obiceiul, ca la anumită vîrstă, pe lângă diferite ceremonii religioase eiucid plusul de copii și îi mîncă.

Cazul următor e foarte caracteristic pentru morăvurile lor. La o păreche tinăra au venit în vizită mai mulți membri ai triburilor vecine. Tribul, cărui îi aparținea tinăra păreche, i-a primit cu multă dragoste, dar întorcându-se acasă, tribul, la care veniseră în vizită, i-a atacat și i-a mîncat. Înaintea unui negru din Australia nu este permis să întorci spatele, fiindcă imediat se deșteaptă în ei pofta de a ucide. Dar antropofagii aceștia sunt întru cîțva și recunoscători. Mai caracteristic pentru canibalii — Kimberley este aceea ce spunea un membru al tribului: „Nu ne prea place carnea albilor, deoarece carnea lor este sărată. Carnea negrilor e mult mai bună, chinezii ne dau mîncarea cea mai gustoasă”.

Ar fi bine deci, ca chinezii să încunjure ținuturile acestea, unde, iată, de asemenea e atât de mare lipsa de carne.

Tunel nou. Grosznicul potop, care în toamna anului 1910 se deslănțuise asupra Bănatului, a nimicit cu totul pe o întindere de 50 kilometri linia ferată din comitatul Caraș-Severinului, care merge spre Orșova, întrerupând astfel comunicația. Ca să pună capăt acestui neajuns, direcția căilor ferate a hotărît ca acea parte a liniei ferate, care zace în valea pârăului Glob, între Iablanța și Mehadia, să o conducă printr'un tunel. Cu construirea acestui tunel a fost încredințat inginerul dr. Frank, care în luna mai a anului trecut s'a și apucat de sfredelirea tunelului. În luna trecută a fost spartă ultima stîncă. Lungimea tunelului este de 936 metri. În decursul lucrărilor au fost angajați încontinuu câte 600—800 persoane, dintre cari nici unu n'a căzut jertfă acestei mari întreprinderi.

Tunelul va fi predat circulațiunii — probabil — pe la sfârșitul lui iunie 1912, cu trei luni mai curînd decît se proiectase.

O reclamă foarte originală. O mare prăvălie dintr'un bulevard al Parisului zilnic atrage sute și mii de trecători printr'o reclamă originală. În vitrina prăvăliei atîrnă următoarea inscripție:

*Ușor poți imita omul,
Dar mai greu mărșurile noastre.*

Pentru ilustrarea inscripției proprietarul a pus în vitrină o cușcă mare în care o maimuță face diferite producții și arată, cît de ușor poate fi imitat omul.

Între altele nobilul animal... se purecă într'un mod foarte real.

Cenzurarea lui D'Anunzio. Cenzura din Oadna a oprit publicarea odei lui Gabriele D'Anunzio, intitulată: „Cîntecul Dardanelelor”. Interdicția e motivată prin aceea, că oda e plină de atacuri la adresa austriei.

Volumul lui D'Anunzio, care cuprinde această odă, a apărut la Veneția și el nu poate fi vîndut, deși poetul a consacrat beneficiul net al cărții ajutorării victimelor italiene ale războiului.

Prăbușirea unui tunel. Din Belgrad vine știrea, că tunelul dela Niș până la Svrlj care se află în construcțiune s'a prăbușit, îngropînd sub ruine 19 muncitori. Imediat s'au început lucrările de salvare, dar pînă acum muncitorii n'au putut fi găsiți și așa nu se știe dacă ei mai trăiesc, sau au murit. Ministrul lucrărilor publice răspunzînd unei interelații în Scupștină a declarat, că a ordonat să se facă cercetare în cauză și că el va merge în persoană la locul nefericirii.

Fuga unui vas bulgăresc încărcat cu lemne. În noaptea de 11 spre 12 c. ciamul „Bitolia” de sub pavilion bulgar, a reușit să fugă din portul Calafat, scăpînd de sub supravegherea grănicerilor români. Vasul fiind închiriat de d. Gh. D. Nemeș, proprietar de lemnie în Calafat, pentru a aduce un transport de 60.000 chlgr. lemne

pentru foc dela Gruia la Calafat. Pe drum echipajul a oprit vasul în satul bulgar Novoselo și fără a se ști de autoritățile în drept, cît și de patron, au descărcat lemne în valoare de 1000 lei venind în urmă la Calafat. D. Nemeș aflînd de aceasta, s'a plîns autorităților române și bulgare. Plecînd la Novoselo, împreună cu autoritățile bulgare a descoperit furtul, cît și vina echipajului. Înapoiat în Calafat este încunoscînt de autorități, că 5 indivizi din echipajul vasului au fost puși în libertate. În urmă ei au fugit cu vasul în Bulgaria.

Agitațiile bulgare din Macedonia. Din știrile cari sosesc din partea autorităților bulgare provinciile reese, că în viitorul cel mai apropiat Macedonia va fi focarul celor mai mari primejdii. Comitetul revoluționar a început o acțiune energetică și atentatul cu bombe din Istib a fost numai începutul unui șir întreg de atentate politice. Comitetul vrea să incendieze întreg Balcanul pentru a silii astfel pe Europa să intervie. E probabil, că Anglia sprijină comitetul și toate împrejurările indică că Anglia nu mai e dispusă să sprijine politica comitetului june ture.

Din Istib se anunță că 5 bosniaci și o femeie au fost asasinați de bulgari pe cîmp deschis. Asasinii au tăiat capetele cadavrelor și pe piepturile acestora era fixată o hîrtie pe care se afla notată cifra 2 și inscripția: „Răsbunare pentru Istib”.

Prințul Gheorghe al Serbiei grav bolnav. Din Paris vine știrea, că prințul Gheorghe va fi nevoit să se supui unei operațiuni. După operație prințul se va duce, în urma recomandăției medicilor, în Riviera, așa încît vizita plănuită la curtea regală italiană, va fi contramandată.

Intrarea în vigoare a novelor legi de dare. Precum se știe dintre noiele legi de dare create în anul 1909 legea privitoare la darea de casă a intrat în vigoare deja la 1 ianuarie a. c., pe cînd punerea în vigoare a celorlalte legi s'a amînat pînă la 1 ianuarie 1913. În timpul din urmă s'a svonit, că ministrul de finanțe Lukács ar avea intenția să amîne din nou punerea în vigoare a legilor de dare.

Față cu acest svon ministrul de finanțe a declarat, că la 1 ianuarie 1913 noiele legi de dare vor fi puse necondiționat în aplicare.

A declarat totodată, că instrucția pentru punerea în aplicare a legilor relative la darea întreprinderilor obligate la darea de seamă publică și la darea după interese de capital (rentă) sunt deja terminate și trimise la direcțiunile financiare pentru opinare.

Legea privitoare la darea de venit se va pune în vigoare prin o lege specială, ce se va crea, cu care ocazie se va întregi și unele dispoziții ale legii privitoare la darea de venit și la celelalte legi de dare, sub care ministrul de sigur înțelegea legea relativă la darea generală de câștig, față de care s'au ridicat multe obiecțiuni.

Atacul contra consulului englez. Din Teheran se anunță: Se adeverește, că consulul Smart a ajuns la Kaserum sănătos și neatins. Ministrul de externe persan a exprimat ministrului Angliei vîi regret_e pentru atacarea consulului și a declarat, că s'au luat măsuri spre a se asigura sosirea cu bine a d-lui Smart la Shiras și pentru pedepsirea exemplară a agresorilor.

Conună eternă. Ilustritatea sa d. dv. Gheorghe Plopu, jude la înalta Curte-de-Casație din Budapesta și soția Siloia născ. Tămășdanu au trimis Reuniunii femeilor române din Arad suma de 20 cor. ca conună eternă pe cociugul răposatului Sinov Aurel Beles.

Prăbușirea unei stînci istorice. Din Londra vine știrea, că duminecă stîncă albă de renume istorică de lângă Dower s'a prăbușit în mare. Prăbușirea a produs un sgomot care s'a auzit foarte departe.

Gravă revoltă țărănească în Bucovina. Unele ziare publicaseră știrea despre o gravă revoltă țărănească în Bucovina, în care jandarmeria făcînd uz de arme, a ucis și rînit numeroși țărani. Din Cernăuți ni-se scrie, că știrea aceasta nu corespunde adevărului. Faptele s'au petrecut astfel:

700—800 de țărani din com. galițiană Slobodea, au năvălit pe moșia învecinată Ispas, pe teritoriul bucovinean și au ocupat câteva hectare de pămînt. Năvălirea se datorește mai mult certurilor dintre țărani, din cauza pămîntului ocupat. Năvălitorii, pe lângă pămîntul țaranilor din Ispas, au ocupat și o parte din cel aparținînd proprietarului moșiei. Nu s'a făcut uz de arme, astfel că nu sunt nici morți, nici rîniți. Țăranii din Slobodea s'au retras singuri, fără să fie nevoie de intervenția forței armate.

Canalele din planeta Marte. Profesorul englez Walter Maunder a ținut zilele acestea o prelegere despre canalele din planeta Marte. A spus, că aceste canale nu sînt făptuite de mâni omenesci, și că după părerea sa Marte este nelocuit. — Un alt învățat, Lowell, declară că afirmațiile lui Maunder sunt greșite. Pe temeiul observațiunilor făcute în curs de mai mulți ani, Lowell susține, că pe planeta Marte există în adevăr viața organică, în fiecare an a descoperit canale nouă, pe fotografiile făcute în septembrie a observat la părțile răsăritene două canale, care pînă acuma nu le-a cunoscut. Nașterea lor nu se poate explica cu schimbarea anotimpurilor, ci ele sînt alcătuite făcute de ființe inteligente.

Apel. În preajma Anului-Nou ne permitem a face un călduros apel către toți sprijinitorii culturii poporului român să binevoiască a-și răscumpara felicitările de Anul-Nou în folosul Muzeului Asecațiunii.

Mijloacele materiale de care dispune Muzeul sînt așa de restrîns, încît înzestrarea lui înaintea foarte încet. Și aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci prețioasele obiecte de mare însemnătate etnografică și istorică, cari sînt o comoară a trecutului nostru și tot atâtea mărdurii ale vieții noastre culturale, dispar sau sînt adunate cu sîrguință de străini. E timpul suprem să ne îngrijim ca cel puțin o parte dintre aceste comori ale poporului nostru să le adăpostim în muzeul primei noastre instituțiuni culturale. Dacă contribuțiile pentru înzestrarea Muzeului ar fi mai mari, această instituțiune ar lua un avînt, care ne-ar face cinste.

Facem deci apel călduros către toți cărturarii români să contribue cu sume cît mai mari pentru înzestrarea Muzeului nostru național. Numele donatorilor se vor publica în ziare și în rev. „Transilvania”. Sibiu, 25 decembrie 1911. Andreiu Bîrșcanu, prezident. Oct. C. Tăsluanu, secretar.

Concurs. În conformitate cu dispozițiile pentru administrarea fondurilor și fundațiunilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” se publică concurs pentru „premiul Andreiu Murășan” de 300 cor. pe anul 1911. La concurs se admite orice lucrare originală românească de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1911, fie din sfera literaturii frumoase, fie o colecțiune de literatură populară. Concurenții vor avea să înainteze pînă la 1 aprilie st. n. 1912 biroului Asociațiunii în Sibiu (Str. Șaguna Nr. 6) cinci exemplare din lucrările lor. Premiarea autorului se va face în ședința festivă a secțiunilor științifice-literare ce se va ține cu ocazia adunării generale din 1912. Sibiu, 25 decembrie 1911. Andreiu Bîrșcanu, prezident. Oct. C. Tăsluanu, secretar.

Nu insulta femeia. Legile și credința poporului din America scutesc femeile, copiii și animalele, ca pe acei cari au mare lipsă să fie scutiți. De multeori judecătorul american aduce sentințe adevărat solomoniane. Nu de mult a fost chemat în fața legii un acuzat, care trăia rău cu nevastă-sa și cu băiatul lor. Femeia a venit înaintea legii cu băiatul pe brațe. Judecătorul privi femeia și pe băiatul din brațele ei apoi încruntîndu-se către acuzat, îi zise:

— Ia băiatul pe brațe, dar în caz că el va plînge, vei fi osîndit la șase luni temniță.

Bărbatul luă băiatul pe brațe și își dădea silință să nu plângă micuțul. Băiatul nu plânse. Atunci judecătorul pronunță următoarea sentință:

— În fiecare zi câte două ore d-ta vei avea să legeni copilășul, iar dacă se va întâmpla să plângă, nevasta d-tale va avea să-mi aducă aceasta la cunoștință.

Și judecătorul avea dreptate, fiindcă în Chicago există o lege, în sensul că bărbatul care tratează rău pe familia lui, poate fi întrebuit la orice lucru. S'a întâmplat odată, cu un director de bancă nemilos a fost osândit să măture stăzile timp de șase luni. Un alt bărbat din Brozclin a fost judecat să-și ducă de două ori pe săptămână soția și copiii în excursiune, în fiecare zi să-i sărute și să le dea câte 30 dolari pe săptămâna pentru traiu. Dar s'a întâmplat și aceea, că un bărbat a fost judecat să cumpere nevastei flori în fiecare zi.

Vre-o câțiva judecători de aceștia n'ar strica nici în Europa.

Lucie, fetița studenților. Acum optsprezece ani la Sorbona din Paris au avut loc mari demonstrațiuni studentești. Ei cereau îndepărtarea unui profesor și din cauza aceasta ei făceau mari demonstrațiuni de stradă. Pe strade studenții au ridicat baricade, răsturnau trăsurile, aprindeau chioscurile pentru vânzarea ziarelor și aveau loc continue ciocniri cu poliția. Cu prilejul unei demonstrațiuni de noapte studenții au găsit sub poarta universității o fetiță mică în fașă, pe care mama nemiloasă o lăsase acolo, probabil, să se scape de rușine.

Studenții au luat fetița în grija lor și au numit-o oficial de „fetița studenților”. Autoritățile n'au excepționat această luare în creștere a fetiței și totdeauna au numit ca tutor al micuței pe președintele societății studentești. Micuța a fost botezată și fiindcă ea a fost găsită în preseara zilei sfinte Lucie, ea a primit în botez numele de **Lucie**.

În ce privește numele de familie studenții au convenit să-i dea numele de familie *Bagarre*, ceea ce în limba franceză înseamnă tumult. Micuța Lucie primea mâncare din bucătăria societății studentești și după ce se făcu mare a fost dată să învețe într-un atelier de croitorie pentru dame. Acum câteva zile Lucia a trimis o scrisoare tatorilor ei, în care îi anunță, că ea voiește să se mărite după un brutar din Nevers, pe care ea îl iubeste foarte mult și fără de care n'ar putea trăi. Studenții imediat au ținut sfat și au organizat o adevărată anchetă secretă, să se convingă, dacă viitorul mire va putea asigura Luciei un viitor fericit. După ce s'au convins, că viitorul mire corespunde așteptărilor lor, studenții și-au dat învoirea la această căsătorie, ba au făcut și o colectă, ca să adune zestre pe seama „fetiței studenților”.

Petreckeri. Secția industrială a „Reuniunii economice române din Orăștie”, va aranja reprezentațiune teatrală, luni, în 26 decembrie st. v. 1911 (a doua zi de Crăciun) în sala cea mare a hotelului „Central”. Venitul curat e destinat în scop filantropic. Cu acest prilej se va preda: „Barbierul din Sevilla, com. în 4 acte. „Călușorul” și „Bătuta”.

— **Tinerii economi din Bistrița,** aranjază producțiune teatrală urmată de joc, luni, în 8 ian. st. v. 1912 (a doua zi de Crăciun), sub conducerea d-lui inv. *Teodor A. Bogdan*, în sala cea mare dela „Gewerbeverein”.

Cu acest prilej se va preda: „Otrava femeiască”, com. într-un act și „Dragostea adevărată” piesă populară în 2 acte cu cântări, urmată de un tablou viu.

— **Tinerimea română din Cherechiu** aranjază a doua zi de Crăciun, un concert urmat de joc și petrecere. Venitul curat e destinat pentru înființarea unei biblioteci populare. Se va executa următorul program: 1. Săpătorul de bani, piesă teatrală în 3 acte de A. Pop. 2. O ce veste, colindă de G. Dima, cor bărb. 3. Limba românească, patrolul de M. Drăgan, predat de 4 școlărițe. 4. Imnul unirei cor bărb. de T. Popovici. 5. La fântână, cor mixt de A. Bena. 6. Numai una, poezie de G. Coșbuc, declamare, 7. Ileana, cor mixt de G. Muzicescu. 8. Cântecul străinătății, cor bărb. de I. Vidu. 9. Căii țiganului, poezie de T. Speranța, declamare. 10. Lugojana, cor mixt de I. Vidu. 11. Mărșul economicilor, cor bărbătesc de C. Porumbescu.

În pauză se vor juca „Călușorul” și „Bătuta”.

Otrăvirile în masă din Berlin. Din Berlin vine știrea, că otrăvirile în masă au fost circum-

scrise numai la azilul comunal din Froebelgasse. Azi noapte însă tabloul s'a schimbat. Nu numai în azilul din Froebelgasse, ci și în arestul polițienesc și în alte aziluri au survenit un șir de noi otrăviri. Numărul îmbolnăvirilor și al cazurilor de mortale a sporit în mod considerabil dela miezul nopții. Până azi la amiază s'au îmbolnăvit peste 100 de inși și mai bine de 50 au murit.

În azilul comunal, în care se aflau în noaptea precedentă 4200 persoane, a domnit o agitație enormă. Oamenii cădeau unul după altul, în svârcoliri de colici violente. Cei mai mulți dintre bolnavi muriră în timpul transportului spre spital. În vremea asta în arestul poliției un individ arestat căzu jos și muri după câteva minute. Bolnavii fură izolați, deoarece tot se mai comptează cu posibilitatea unei epidemii.

Cauza otrăvirilor n'a fost încă stabilită în mod pozitiv. Toți îmbolnăviții declară, că au mâncat scrumbii, cari probabil erau stricate.

Această declarație pare a fi justă, după constatarea autopsiei, care în tot cazul încă nu e absolut definitivă. Persoanele îmbolnăvite în mod grav muriră la 15—30 minute după manifestarea primelor simptome.

O declarația a administrației halelor spune, că în apropiere de hale, un număr de negustori ambulante au vândut marfă proastă și anume 5 scrumbii pentru 10 pfenigi. O parte din aceste scrumbii erau în tot cazul stricate, așa, că negustorii înșiși le aruncară pe stradă. Sărăcii fără adăpost le ridicară de pe jos și le cosumară. Pe la amiază sosiră știri despre noi și numeroase îmbolnăviri. Azi după amiază se va publica o declarațiune oficială asupra acestei afaceri.

După ultime date oficiale, dintre persoanele intoxicate la azilul de noapte au murit 44. Numărul persoanelor îmbolnăvite este de 82.

Cu privire la cazurile de intoxicație dela azilul de noapte, examenul bacteriologic a dovedit, că n'a fost vorba de vre-o boală contagioasă, ci de o intoxicație cu pește. Fenomenul este extrem de rar, dar sunt anume bacterii cari venind în contact cu alimentele, au produs otrăvirea acelor alimente, cari altfel nu prezintă nici un aspect de stricăciune.

Evadarea unui căpitan francez dintr'o închisoare germană. Din Berlin se anunță ministerului de război, că ieri a evadat din fortăreața din Glöz unde fusese închis, căpitanul francez Lux, care fusese condamnat pentru spionajiu la 6 ani închisoare. Căpitanul s'ar fi coborât de pe zidurile fortăreței cu ajutorul sforilor dela pachetele sosite în închisoare cu prilegiul sărbătorilor Crăciunului. Autoritățile militare nu dau nici o deslușire asupra acestei afaceri.

Dispariția unui aeronaut. Din Salzburg vine știrea, că locotenentul Wilhelm Werner a întreprins o ascensiune cu balonul Salzburg. Era proiectată pentru această călătorie și participarea arhiducelui Iosef Ferdinand. Din cauza vremei nefavorabile însă, arhiducele a renunțat la acest proiect și la plecarea locotenentului Werner îi strigă acestuia să-l înștiințeze telegrafic despre debarcarea sa fericită. Până acum însă n'a sosit nici o știre despre coborârea sa undeva și se nutresc temeri serioase cu privire la soarta sa.

Mai mulți patinori cu sky au auzit în Bud-Ansee strigăte de ajutor, cari sunt probabil în legătură cu balonul dispărut. S'a organizat expediție de ajutor.

Dela Academia Română. Academia Română a ținut ieri după amiază o ședință publică sub președenția d-lui Negruzi.

D. Bogdan a făcut o comunicare cu privire la o scrisoare pe care mitropolitul Dosoftei în anul 1672, a trimis-o patriarhului Ioachim din Moscova, cerându-i tiparile cu cari se tipăreau cărțile bisericesti.

D. Iorga a făcut o comunicare cu privire la mănăstirea Neamtu arătând fazele prin care a trecut dela înființare până în veacul al 19.

D. Iorga spune că s'a servit de inscripțiile găsite la maistrul inscripții cari au fost descifrate de Melchisedec și corectate de Ioanescu.

Conferențialul face apoi o descriere a odora- relor pe cari le posedă mănăstirea.

Inebunire în tren. O doamnă care călătoria acum câteva zile într'un tren pe linia Cluj—Predeal, începu deodată să spargă toate în compartimentul său. Pasagerii se văzură nevoiți să lege pe necunoscuta doamnă și s'o predea poliției

din Cluj. Poliția stabili, doamna în chestie era soția unui industriaș din București anume Gheorghe Pop și că suferea de alienație mintală în gradul cel mai violent. Ea a fost transportată într'o casă de nebuni.

Dansatoarea Villány. Din Viena vine știrea, că dansatoarea nudă Villány ale cărei reprezentațiuni au fost oprite la Graz, s'a produs aci în „Künstlerhaus”, în fața unui public compus din invitați. Au fost de față mai multe sute de persoane, reprezentanți de-ai presei, artiști și literați. Artista s'a produs pe un podium așezat în fața unui perete alb și în mijlocul unei săli semi-obscure.

Artista a dansat goală, îmbrăcată numai cu un fel de șorț în jurul șoldurilor. Ea s'a prezentat în rolul Salomeei, împodobită cu numeroase pietre prețioase, dansă apoi dansuri egiptene babilonene, asiriene și romane, și la urmă și câteva dansuri de fantezie moderne.

Reprezentăția n'a avut un efect senzațional, de oarece asistenții se desprinseră curând cu apariția nudă și dansurile părură monotone.

Totuși mișcările pitorești ale artistei fură mult aplaudate D-ra Villány e înaltă, și posedă un profil interesant fără însă a fi frumos.

Poliția a îngăduit apariția în public a dansatoarei și în curând se va produce în colosseul din Viena.

x Vei economisi bani mulți dacă cumperi cadouri de Crăciun dela orologierul și bijutierul Hirsch Jenő din colțul stradelor Forray și Rákoczi. Aci fi să dă ocaziune să cumperi un gherdan cu medalion din aur veritabil cu 19 cor., un inel de aur cu 4 cor., 50 fil., și o păreche de cercei de aur numai cu 3 cor.

x Grăbiți și cumpărați dela Korányi în piața Libertății, ghete, pălării și alți articoli de modă pe lângă prețuri enorm de ieftine, cari se vor vinde numai scurt timp.

Bibliografie

—x—

A apărut:

Foala Școlastică, cu următorul sumar: Mihail Străjanu: Despre jocurile de mișcare. — ap: Chestia școlii. — Andreiu Bârseanu, O. C. Tâslănuș: Cursuri pentru analfabeți. — Teodor Bad: La chestia dotațiunei învățătorești. Un dascăl: Dela frații din regat. Tirion: Alexandru Ciura: Amintiri. (Literatură). Oficiale. Circulară către toți membrii Reuniunii învățătorești din Arhidieceză. — Concursu docentali. Informațiuni. Bibliografii Poșta redacțiunii.

Calendarul pe anul bisect dela Hristos 1912, cu un cuprins bogat de articole literare, economice, poezii, glume și cu mai multe ilustrațiuni, între cari amintim pe a apostolului neamului *Nicolae Iorga* și a marelui mecenat *Vas. Stroescu*. Cu șematisme dicezei Arad și Oradea-mare. Prețul unui exemplar cu șematism . . . 50 fileri fără șematism 30 fileri Revanzătorii capătă rabat.

Redactor responsabil: **Atanasie Hălmăgian.**

Cadouri de Crăciun și Anul-nou	
poți afla cu prețuri uimitor de ieftine la firma	
GRALLERT J. és FIA orologier și bijutier.	
ARAD, Bulevardul-Andrássy Nr. 22.	
Depozit mare în brilante, juvaricale, arginterie și oroloage.	

REGATUL ROMANIEI

ARSENALUL DE CONSTRUCȚII

9251/10 Decembrie 1911.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștința amatorilor că în ziua de **17 Ianuarie 1912, orele 9 dimineața**, se va ține licitație publică în localul acestui stabiliment, pentru aprovizionarea cu următoarele serii de materiale:

SERIA I-a.

328040 kgr. bare de oțel pentru șrapnele și obuze diferite dimensiuni.

55 kgr. sârmă de oțel de 2 mm și

50 „ bande de oțel albit de 20 x 1 mm.

SERIA II-a.

58530 kgr. drugi de alamă presabilă numită „Delta“ diferite dimensiuni.

SERIA III-a.

771 kgr. sârmă de alamă diferite dimensiuni.

SERIA IV-a.

1104 kgr. tablă și bande de alamă diferite dimensiuni.

20 kgr. sârmă de pakfong.

SERIA V-a.

7695 kgr. țevi de alamă diferite dimensiuni.

SERIA VI-a.

5480 kgr. țevă și brăuri de aramă.

SERIA VII-a.

92000 kgr. plumb în blocuri pentru gloanțe.

1000 „ bande de plumb diferite dimensiuni.

15800 „ antimoniu.

SERIA VIII.

12700 kgr. colofoniu.

Doritorii de a lua parte la licitație pot vedea condițiunile caetului de sarcine și cere ori-ce informațiuni, la Arsenalul de Construcții în fiecare zi de lucru, între orele 9 și 11 dimineața.

Licitatia se va ține în conformitate cu art. 72—83 din legea contabilității publice, cu oferte închise și sigilate, având pe plie mențiunea: *Ofertă pentru seria...*, și însoțite de o garanție provizorie de 10% din valoarea ofertei în recepția Casei de Depuneri și Consemnațiuni, fără de care oferta se va considera ca nulă și neavenită.

Se vor considera ca nule și neavenite ofertele ce ar fi trimise prin poștă, sau care vor fi depuse de persoane ce nu vor poseda procură în regulă, conform caetului de sarcine, din partea fabricelor sau caselor ce reprezintă, precum și ofertele ce ar conține alte condițiuni decât acele prevăzute în caetul de sarcine.

Supraoferte nu se primesc, conform art. 78 din legea contabilității publice și art. 11 din caetul de sarcine.

Ofertele, având prețul unitar și total pentru fiecare fel de material în parte, se vor socoti franco de orice spese la magazia de recepție a Arsenalului, fără vamă.

Ofertele vor fi făcute pentru fiecare serie aparte și vor cuprinde toate materialele prevăzute în seria ofertată.

Garanțiile și sumele de bani ce concurenții au de primit dela Direcția Arsenalului pentru alte furnituri, nu pot fi afectate drept garanție la această licitație.

Directorul Arsenalului,
Locot. colonel, **C. Scia.**

x Articoli de tombolă și pentru cadouri, în alegere uriașă, se află pe lângă prețurile cele mai ieftine la Fischer Simon Nagy Aruháza, Arad, Szabadság-tér No. 12.

Aviz! Fiecare român de bine, care are lipsă de mașini agricole, motoare cu benzină, ferării, arme, etc., să cerceteze firma românească *Frații Burza din Arad*, (Borosbényi-tér). Sprijiniți pe Români!

Sunt recunoscute de calitatea cea mai bună

G H E T E L E

pentru domni, doamne și copii, pregătite în atelierul propriu al „Asociației călțunarii Aradani“ și se pot procura cu prețurile cele mai moderate.

Director: IUSTIN OLAR.

A R A D, Szabadság-tér Nr. 14.

(Filiale în PISCHI și CERMEI).

REDUCERE COLOSALĂ ÎN PREȚ

PENTRU SĂRBĂTORILE DE CRĂCIUN ȘI ANUL-NOU. DACĂ VOIEȘTI SĂ CUMPERI IEFTIN, CERCETEAZĂ NUMAI DECÂT MAGAZINUL PENTRU PARDISEIE DE DAME A LUI

SCHWARTZBERGER MANÓ

ARAD, STR. VÓSÖSMARTY Nr. 3.

UNDE POȚI CUMPĂRA PE LÂNGĂ PREȚURILE CELE MAI IEFTINE PARDISEIE PENTRU DAME ȘI COPII, DUPĂ MODA CEA MAI NOUĂ, PRECUM ȘI ALTE ARTICOLE DE BLĂNĂRIE.

Cumpăr sau dau în schimb pentru alte obiecte
recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii

Deutsch Izidor,

orologier și bijutier.

ARAD, str. Weitzer János,

(Palatul minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat.

Telefon 438.

Desfacere de prăvălie concesionată

Hoffmann ≡ Sándor

ARAD, (Palatul teatrului).

Toată marfa din magazinul meu voi vinde-o cu prețul de cumpărare, unii articoli chiar și sub acest preț. Să oferă deci

cel mai bun prilej

pentru a târgui cadouri de Crăciun și Anul nou.

Priviți galantarele mele, unde veți afla obiectele potrivite, mai ieftin ca ori unde. Să vinde în săptămâna asta și până când am din rezervă; confecții pentru dame și fete; articoli de blănărie, mufuri, toalete bine croite, bluze, postavuri, parcheturi, pânze și ștergere pe lângă prețuri uimitor de ieftine. Mătase curată acum numai 73 cruceri.

Palatul teatrului.

Rog priviți galantarele mele.

Alegere uriașă în orice fel de articoli corespunzători pentru cadouri de Crăciun.

Paltoane-raglan lungi, pentru dame cu guler de blană, acum costă numai 19 florini, prețul de odinioară a fost 35 florini.

Atelierul tipografic al ziarului „Românul“ și a foii populare a partidului național român din Ungaria, „Poporul Român“.

serviciul cultural al neamului, stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Anunță cu a-dânc respect onoratului public românesc intrarea sa în activitate, în

stând la dispoziția comitetului nostru național. Provăzută cu aranjament tehnic modern, care îi dă putința să execute lucrări alese și artistice în ale tipografiei.

Cafea și Tea

Extras din Catalogul lui Kotányi János:

Cafea brută:

Jamaica 1/2 Klgr.	Cor. 1:60
Portorico 1/2 "	" 1:90
Cuba 1/2 "	" 2:—
Iava aur "	" 1:70

Cafea prăjită:

(In prăjitoria electrică proprie).

Calitate bună 1/2 Klgr.	Cor. 1:90
Calitate fină 1/2 "	" 2:20
Mixtură foarte fină (Cuba, Aur, Menado, Mocca) 1/2 Klgr.	" 2:60

Tea:

Rămășițe de tea 1/2 Klgr.	Cor. 2:50
Tea de Congo 1/2 "	" 3:—
Mixtură pentru familie 1/2 Klgr.	" 5:—
Tea imperială foarte fină 1/2 Klgr.	" 6:—
Tea Ceylon foarte aromatică 1/2 "	" 7:—
Mixtură excelentă de prăjituri pentru tea 1/2 Klgr.	" —80

Rum:

1 litru rum pentru tea de familie	Cor. 1:90
1 litru rum fin de Brazilia	" 2:40
1 sticlă 1/10 rum de Jamaica	" 3:50

Renumitul „ARDEIU KOTÁNYI“ se vinde în cutii originale.

Kotányi János,

mare comerciant de cafea și tea.

(Seghedin, Budapesta, Viena, Döbling, Berlin, Abazia) și

Arad, József-főherceg-ut Nr. 3

in edificiul băncii „Arad-Csanádi Takarékpénztár“.

(Nr. telefonului 809).

În atențiunea celor ce se mută.

Instalații de lumină electrică împreună cu becuri, execută și furnizează prompt sub cele mai favorabile condiții de plătire.

Cine dorește un fonograf bun?

Să se adreseze cu toată încrederea subscrisului și va fi pe deplin satisfăcut. Cereți catalog.

Biciclete de strap și de sport

poți căpăta cu prețurile cele mai moderate dela firma

KOCH DÁNIEL

Intreprindere de instalare a sonerilor și telefonului precum și montarea bicicletelor.

ARAD, str, Deák-Ferencz Nr. 42.

Birou de informații!

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provincă, m'am hotărât să deschid în Budapesta un

Birou de informații și Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în orice cauză dau în restimp de 2—3 zile, ori-și-cui rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit. Urgitez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvire favorabilă. Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande. Prețuri moderate, serviciu prompt, informații detaliate. La aviz aștept la gară.

L. Olariu, Budapest, Lajos-u. 141. III9.

PRIMA FABRICĂ de MOBILĂ în VĂRȘET
LEONH. SCHULZ

PROPRIETAR:

Văduva HUGO APFELBAUM

CEL MAI MARE DEPOSIT DE MOBILĂ ÎN UNGARIA DE SUD.

CALITATE PRIMĂ! — PRODUCERI PROPRII
PREȚURI MODERATE.

VĂRȘET STR. KUDRITZER

No. 11 și 16.

(TÂRGUL LEMNELOR). — ÎNTEMEIATĂ LA 1865

Pentru sezonul de toamnă și iarnă!

:: Recomand magazinul meu bogat asortat în ::
pălării de bărbați, albituri, cravate și mițe.

Mare asortiment de pălării de băieți pe lângă prețuri fixate. Totdeodată recomand
≡ atelierul meu de blănărie ≡
pentru toate lucrările ce cad în bransa aceasta pe lângă serviciul cel mai prompt.

Cu stimă:

IOAN BALINT „JANOS“
Timișoara-Fabric. Palatul orașului.

La administrația ziarului

„Românul”

se primesc anunțuri cu pre-

țurile cele mai moderate

Inștiințare.

Pe temeiul articolului 71 din legea contabilității publice, se face cunoscut următoarele :

Ministerul de război (Regal Român), având nevoie de **300** (trei sute) **cai pentru trupa permanentă a cavaleriei** și **60** (șasezeci) **pentru ofițeri** a hotărât aprovizionarea lor prin bună învoială, în următoarele condițiuni:

a) Să corespundă strict condițiilor prevăzute prin caietul de sarcine publicat prin „Monitorul Oficial” Nr. 149 din 6 Octombrie 1911.

b) Prețul fiecărui cal predat la frontaria țării (Vărciorova sau Predeal) s'a fixat la suma de lei 750 (șapte-sute-cincizeci) pentru acei ai trupei permanente și 800 (opt sute) pentru acei ofițerești, socotit în moneda română.

c) Ofertele, se primesc numai în conformitatea articolelor 2, 3, 4 și 5 din caietul de sarcine, însoțite de garanția hotărâtă prin articolul 6 din acelaș caiet și cel mai târziu până în ziua **21 Decembrie st. v. a. c.**, când Ministerul va hotărî asupra celor pe cari le admite.

pentru Ministru, Directorul cavaleriei,
General (ss) **N. Popovici.** Colonel (ss) **C. Savevici-Baranga.**

pentru Confomitate
Șeful biroului **M. Constantinesou.**

Fiți atenți la firmă!

De astădată publicul — din cauza marei aglomerații de mărfuri — va putea cumpăra ieftin. Spre orientare las să urmeze un scurt extras :

Cămăși tricot, căptușite cu pilsă dela	75	cr.	Cătrințe	dela	25	cr.
Pantaloni tricot, căptușiți cu pilsă	75	"	Jambiere pentru femei	"	75	"
Cămăși fine pentru bărbați	99	"	Ghete femeiești de iarnă	"	60	"
Cămăși fine bărbătești cu pieptul de mătase	120	"	Umbrele de mătase (ottoman, extrafine)	"	165	"
Gulere în toate formele	13	"	Bonete elegante	"	100	"
Manșete colorate sau alese	19	"	Galoși	"	125	"
Ismene fine	45	"	Mănuși de piele	"	90	"
Mănuși de piele	50	"	Corsete fine	"	48	"
Gramofoane	8	fl.	Geantă de mână pentru dame	"	25	"
Plăci duble, diametru 26 cm.	90	cr.	Trico pentru copii	"	30	"
Păpuși	275	"	Ciorapi (patent)	"	15	"
Ploiere de mătase pentru domni	170	"	Gaine de trico pentru fete	"	75	"
Ghete cu talpă dublă pentru domni	60	"	Imbrăcăminte de iarnă	"	120	"
Bretele	25	"	Hhete cu șirete pentru copii	"	55	"
Cămăși de pânză fină pentru femei	55	"	Bretele pentru copii	"	04	"
Corsete brodate	81	"	Șăpei tricotate pentru băieți	"	82	"
Cămeși tricotate pentru femei	50	"	Batiste pentru copii	"	04	"
Trico pentru femei	59	"	Mănuși împletite de iarnă	"	15	"
Ciorapi de iarnă femeieșt	25	"	Jambiere pentru copii	"	35	"
Mănuși tricotate și căptușite pt. femei	20	"	Galoși pentru copii	"	90	"

Depozit de haine de iarnă pentru copii, jucării; cele mai frumoase obiecte dela 25 cr. — Geamantane de piele americană dela 65 cr. în sus. — Geamantane cu cute dela 225 cr. în sus. — Corfițe de peile de târg dela 30 cr. în sus. — Serviz pentru 6 persoane pentru vin, bere și rachiu dela 90 cr. în colo. — Fructiere cu 6 tălgerușe. dela 90 cr. încolo. — Afară de acestea vă stau la dispoziție cele mai frumoase obiecte ocazionale de argint china, cu prețuri fabuloase. — Depozit de jucărie și căruțe de păpușe. — Mare asortiment de cordoane de gumă cu cus. aur și mătase cca 50 cr. Plăci de gramofon în preț de 1 fl. — Mănuși, imitație de piele cu căptușală fină 35 cor. — Asortiment de boa și manșoane. — Pentru comoditatea publicului, am aranjat clinica de păpușe, în care se vindecă totfelul de păpușe și se pregătesc modele.

Toate se capătă în bazarul de concurență din edificiul teatrului, vis-à-vis de cei 13 martiri, a lui

REICH EL.

Fieștecare cumpărător are favorul de a-și lămuri o fotografie.

Asortiment de căruțe pentru păpușe dela 4 fl. 75 cr. în sus.

Recomand magazinul meu de modă pentru femei și bărbați de galanterie.

Disponibil de orice marfă pentru sezonul de toamnă și de iarnă, precum: cămeși, ciorapi, ploiere, cravate, gulere etc., tot felul de lucruri de manufactură.

Prețuri solide!
Rog binevoitorul sprijin al publicului român. Cu deosebită stimă:

NICOLAE MIUȚA
BISERICA-ALBĂ
(FEHÉRTEPLOM).

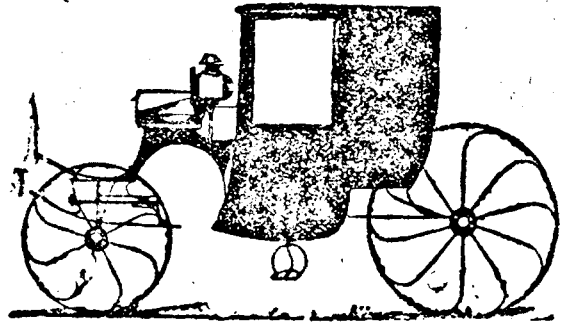
Kováts és Thomay

fauri și fabricanți de trăsuri

Arad, Strada Kossuth Nr. 2.

Avem onoare a recomanda atelierul nostru cu renume bun de

făurit și fabrică de trăsuri.

După cunoștințe de 7 ani câștigate în fabrica Kölber Testvérek, furnisori regali, ne-am așezat aici și suntem în poziția a satisface celor mai mari cerințe. Pregătim trăsuri nouă în orice execuție, asemenea facem reparaturi pe lângă prețuri convenabile.

Cu deosebită stimă:

Kováts și Thomay,
faur și fabricant de trăsuri.

Depozit de trăsuri gata.

Catalog gratis și franco.

Au sosit cele mai frumoase și mai noi ghete de vară și toamnă.

Ghetele de bărbați și dame Salamander

cu renume mondial, se capătă în culoare galbină și neagră cu 16 coroane 50 fileri exclusiv la mine.

Weinberger János

prăvălie de ghete de rangul I-ii.
Arad, piața Andrassy Nr. 20.

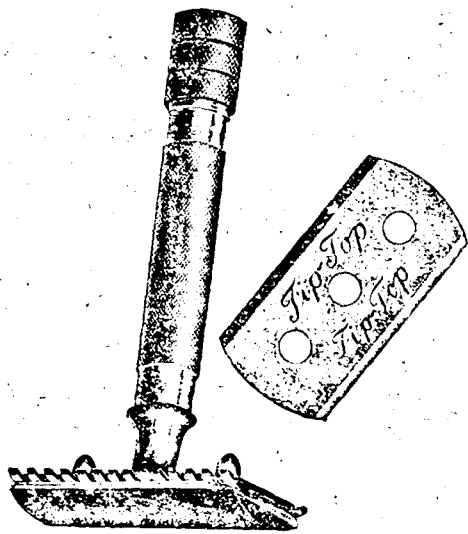
Comandele din provincă se execută încă în aceeași zi.

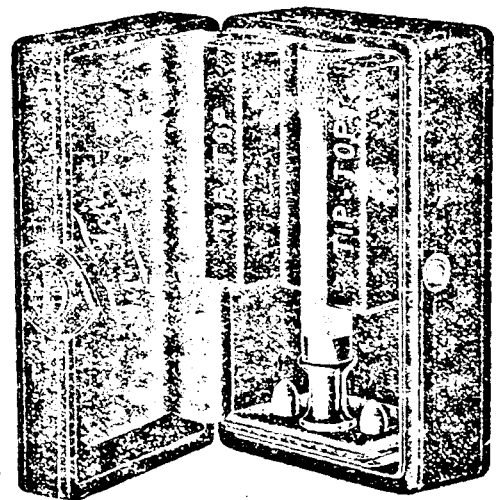
25 (11)

J. NADER CUȚITAR.

ARAD. (Palatul-Minoriților).

Indeplinește tot felul de ascuțiri și reparări, ce cad în această branșă. — Are în depozit cele mai fine articole de oțel: bri-ceaguri, foarfeci, briciuri precum și farfurii alese și diverse articole de alpaca soiul renumit Szandrik. Atelier special pentru
:: reparări. ::

Stabiliment de ascuțitorie aranjată cu putere electrică.

= 1911 =

S'a deschis expozițiunea pentru „Crăciunul românesc“
dela bazarul-mare a lui

FISCHER SIMON

ARAD, Piața Libertății (Szabadság-tér) Nr. 12.

ALEGERE URIAȘĂ.

ARANJAMENT LUXOS.

Jucării pentru copii!
Cadouri!
Articole de lux și pielării!

Articoli de modă pentru domni!
„ „ „ „ dame!
Corfe și trăsuri pentru copii!

Cele mai moderate prețuri se pot vedea în galantare!

Folosește Doamnă

„Crema Margit“ a lui Földes
ca fața să-ți fie curată, tineră și plăcută

„Crema-Margit“ este materia cea mai plăcută de înfrumusețare a doamnelor din elită și este cunoscută în toată lumea. Putere neîntrecută, stă în compunerea ei norocoasă, pielea o întinereste și rezultat favorabil se poate vedea în decurs de câteva ore.

Deoarece „Crema-Margit“ o imitează și falsifică, Vă rugăm a cere numai în cutii închise cu marca originală, pentru că numai pentru aceia își ia orice răspundere fabricantul.

„Crema-Margit“ e nestricăcioasă, nu conține untură, compoziție neamestecată, care în străinătate a produs mare senzație.

Prețul 1 cor. ◀ Săpun Margit 70 fil. ▶ Pudra Margit 1.20 cor.

FABRICA:

Laboratoriul lui Földes Kelemen

ARAD.

IACOB ȚEPENEU

PIETRAR ȘI SCULPTOR

FEHÉRTEPLOM (BISERICA-ALBĂ).

STR. STEFANI No. 2.

Proprietar de ocne: TEOFIL POPOVICIU

Mare magazin și atelier de pietrii mormântale precum: lucruri de marmoră, granit, laborator, piatră de năsip, etc. Lucrez și în provincă. — Prețuri moderate.

GHEORGHE IANCOVICI PRĂVĂLIE DE MANUFACTURĂ.

ARAD, STRADA FORRAY Nr. 2.

SOSIND NOUTĂȚILE DE TOAMNĂ ȘI DE IARNĂ, AM ONOARE A ÎNCUNOȘTIINȚA ON. PUBLIC ROMÂNESC, CĂ ÎN PRĂVĂLIA MEA DE MANUFACTURĂ SE AFLĂ CELE MAI FINE STOFE, FLANELE, ȘI PARCHETURI, ÎN MODELELE CELE MAI NOUI, ȘI TOTODATĂ PÂNZĂTURI, ȘIFOANE, GARNITURI DE DAMAST, CIORAPI, CORSETE, UMBRELE, ȘI MULTE ALTE LUCRURI DE SOIUL ACESTA.

ROG BINEVOITORUL SPRIJIN.

CU DEOSEBITĂ STIMĂ: **GHEORGHE IANCOVICI.**